

ERHVERVSJURA

Man kan ikke forsikre sig mod bøder

STRAFFE: Politiske udtalelser om hårdere straffe til bankfolk, der hjælper andre med at snyde i skat, er hus forbi. Det er allerede muligt at idømme en endog særdeles følelig straf.

LARS BO LANGSTED
professor
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

finans@finans.dk

»Politikere vil straffe kriminelle bankfolk hårdere«, lød en overskrift på Finanswatch.dk i den forgangne uge. Nu skal man jo ikke tro, at overskrifter altid dækker det fulde indhold af artiklen, men denne gang så det rigtigt ud. Benny Engelbrecht fra Socialdemokraterne og Hans Kristian Skibby fra Dansk Folkeparti var ifølge artiklen helt enige om, at kriminelle bankfolk og andre rådgivere, der hjalp kunderne med at snyde i skat, skulle straffes hårdere.

Jeg har tidligere i disse spalter redegjort for, at hvis man medvirker til en andens kriminalitet, ja, så kan man straffes lige så hårdt som den, man har hjulpet. Taler vi skattesvig, er strafferammen op til otte års fængsel for både den skatteyder, der begår svigen, og dem, der eventuelt har medvirket til det.

Medvirken omfatter »råd, dåd og tilskyndelse«, så reglerne er i dag sådan, at hvis en bankansat rådgiver en kunde til f.eks. at skjule sine midler, så skattevæsenet ikke kan finde dem, og bankrådgiveren har forsæt til (dvs. ved, at det er kundens formål), at kunden vil snyde i skat, ja, så kan både han og kunden i værste fald se frem til otte år i skyggen. Det er vist en straf, der vil kunne afskrække de fleste.

Det er derfor hus forbi at tale om at hæve straffen, og det er næppe heller muligt at formulere bestemmelsen om medvirken bredere, end den er i dag. Det er op til politi og anklagemyndighed at vurdere de enkelte sager, og hvis de mener, at det er muligt at bevise, at bankrådgiveren havde forsæt til kundens skattesvig, da han rådgav, ja, så kan de indbringe sagen for domstolene, der – hvis de vurderer beviserne på samme måde – har alle muligheder for at idømme en endog særdeles følelig straf.

Faktisk er der til overflod endda mulighed for at straffe en rådgiver, der vel ikke har forsæt til, at kunden vil fortie oplysninger om sin formue og sine indtægter over for Skat, men som handler "groft uagtsomt". I "groft uagtsomt" ligger, at man helt klart og ganske indlysende burde have set, at det var formålet – men at domstolene tror på en, når man forklarer, at man ikke rent faktisk drog den konklusion: Man indså det altså ikke, men man burde klart have indset det. I sådanne tilfælde er straffen dog "kun" bøde, som imidlertid kan være ganske anseelig.

At rygmarsvreaktionen »strenge straffe« dukker op hos politikerne, er i dag jo desværre overordentligt udbredt og efterhånden i (næsten) alle partier. Mere fantasifuld var derfor Hans Kristian Skibbys overvejelser om, at det burde være obligatorisk for banker at være

forsikret mod bøder og tab, der opstår som følge af, at banker bliver dømt for medvirken til skattesvig.

Fantasifuld, fordi det efter dansk ret er sådan, at man ikke kan forsikre sig imod bøder. En bøde er således en straf, der bliver udmålt, fordi man som person eller som virksomhed har overtrådt en strafbelagt regel, og betingelserne for straf også i øvrigt er opfyldt – herunder at der er udvist "skyld".

Det er med andre ord en sanktion, samfundet pålægger en personligt, fordi man konkret har overtrådt samfundets regler. Hvis man kunne tegne forsikring mod straffe, ville den præventive værdi af en straf gå fuldstændigt fløjten, og den præventive effekt af straffesystemet er netop dettes hovedformål.

Baggrunden for overvejelserne var da sådan set heller ikke, at den "stakkels" bank skulle kunne forsikre sig imod en bødestraf. Det var blot midlet til at opnå det, der tilsyneladende var kongstanken: nemlig at forsikringsselskaberne »har bevist, at de er en effektiv drivkraft i forhold til at politianmelde upassende adfærd på andre områder, fordi de forsøger at undgå tab. Det kan vise sig at være en mere effektiv kontrol end myndighedernes«.

Artiklens indhold var hentet fra en artikel i Bloomborg, der er et engelsksproget finansmedie, og selvom oversættelsen af ordene "policing inappropri-

te behavior" formentligt mere korrekt havde været, at forsikringsselskaberne havde vist sig effektive til at »efterforske upassende adfærd« og ikke politianmelde en sådan, er grundtanken fortsat opsigtsvækkende.

For det første, fordi der igennem årene ret konstant har været mere eller mindre berettiget kritik af netop forsikringsselskabernes egen "efterforskning". Når selskaberne imidlertid har set sig nødsaget til selv at undersøge sager om mulig forsikringssvindel – og bemærk, at det er der, hvor selskabet selv er det direkte offer, at det foretager sådanne undersøgelser – er det, fordi politiet erfaringsmæssigt ikke har været påfaldende ivrigt for at modtage sådanne anmeldelser. Kun når anmeldelserne har været ledsaget af nærmest uigendrivelige beviser, har politiet takket ja til at modtage dem.

For det andet, fordi det kunne ligne en opgiveness over for de offentlige kontrolinstanser, politi og domstole at lade forsikringsselskaber "overtage" det undersøgende og præventive arbejde. En sådan form for privatisering af kontrol med finansielle virksomheder, revisorer og advokater inden for et område, hvor samfundet er offeret i form af unddragne skatter, forekommer langt fra oplagt.

For det tredje – og nok så centralt – kan man naturligvis spørge, om det nu også

”

Taler vi skattesvig, er strafferammen op til otte års fængsel for både den skatteyder, der begår svigen, og dem, der eventuelt har medvirket til det.

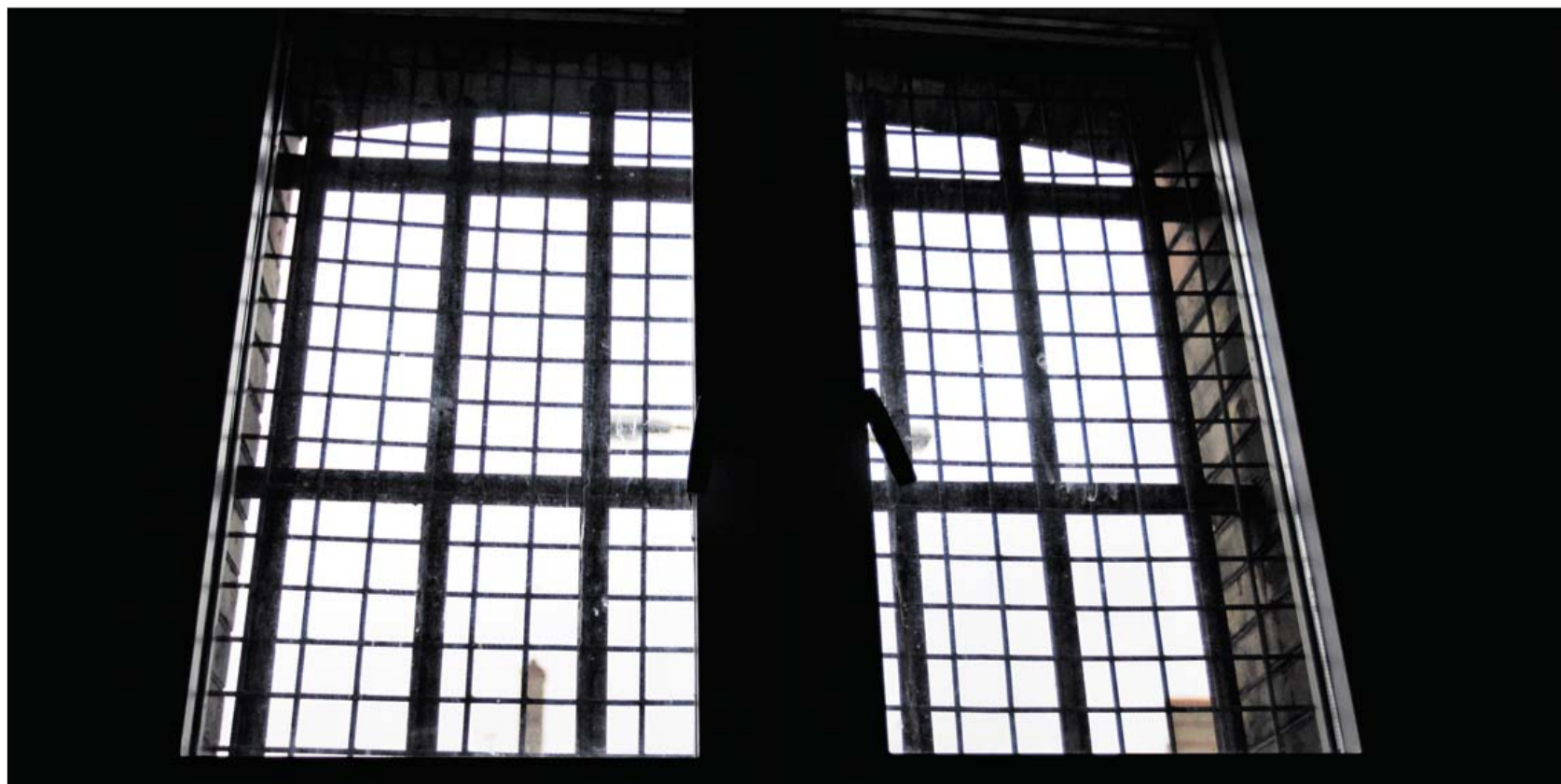
er rigtigt, at forsikringsselskaberne er så effektive til at undgå kriminalitet.

Ifølge Forsikring og Pension er antallet af sager, hvor selskaberne selv tilbageholder erstatningsudbetaling på baggrund af formodet svindel fra kundens side, steget fra ca. 3.000 tilfælde i 2009 til ca. 5.000 tilfælde i 2014.

Uanset om stigningen skyldes flere tilfælde af svindel, eller om den skyldes, at selskaberne er blevet bedre til at opdage svindlen, kan det dårligt tages som udtryk for en særligt eftertragtelseværdig effektivitet.

Overvejelser fra Dansk Folkeparti er så nok nærmere rettet mod selskabernes aktivitet på færdselsområdet, hvor det er helt rigtigt, at nogle selskaber forsøger at undgå hensynsløs kørsel, hastighedsovertrædelser og lignende ved at tilbyde rabatter, hvis kunderne installerer "sorte bokse" i bilen. Tilsvarende giver forsikringsselskaberne kunderne rabat, hvis de installerer tyverialarm i boligen, og er der tale om erhvervs-kunder, kan sikring af virksomheden eller butikken ligefrem være et krav for overhovedet at kunne tegne forsikringen.

Selv hvis vi antager, at forsikringsselskabers krav til deres kunder kan virke præventivt, må man jo nok erkende, at hverken sorte bokse eller alarmer vil være svaret på at minimere eller helt fjerne rådgiveres eventuelle kriminelle medvirken til skattesvig.

En bankrådgiver, der medvirker til, at en kunde snyder i skat, har udsigt til op til otte år bag tremmer. Arkivfoto: Jens Dresling/Polfoto